

Številka: U-I-52/18-6

Datum: 21. 5. 2018

SKLEP

Ustavno sodišče je v postopku za oceno ustavnosti, začetem z zahtevo Sindikata zdravnikov družinske medicine Slovenije Praktik.um, Ptuj, ki ga zastopa Odvetniška družba Fatur, o. p., d. o. o., Ljubljana, na seji 21. maja 2018

sklenilo:

1. Zahteva za oceno ustavnosti 3.a, 3.b, 38., 42. in 43. člena Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 23/05 – uradno prečiščeno besedilo, 23/08, 14/13 in 64/17) ter 39. in 41. člena Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (Uradni list RS, št. 64/17) se zavrže.

2. Predlog, naj se do končne odločitve Ustavnega sodišča zadrži izvrševanje 53.a člena Zakona o zdravstveni dejavnosti, se zavrne.

OBRAZLOŽITEV

A.

1. Predlagatelj izpodbija spremembo Zakona o zdravstveni dejavnosti (v nadaljevanju ZZDej), ki je na novo določila pogoje za pridobitev in odvzem dovoljenja za opravljanje zdravstvene dejavnosti (novi 3.a in 3.b člen ZZDej), dodatno omejila opravljanje zasebne zdravstvene dejavnosti (38. člen ZZDej) in na novo določila pogoje za podelitev koncesije (pooblastila) fizični ali pravni osebi za opravljanje javne zdravstvene službe (42. in 43. člen ZZDej), ter 39. in 41. člen Zakona o spremembah in dopolnitvah Zakona o zdravstveni dejavnosti (v nadaljevanju ZZDej-K), ki urejata prehodno ureditev v zvezi s to spremembo položaja zasebnih zdravstvenih delavcev in koncesionarjev. Navaja, da izpodbijane določbe posegajo v pravice zdravnikov

oziroma zdravstvenih delavcev. Po mnenju predlagatelja so delavci v okviru pomena enajste alineje prvega odstavka 23.a člena Zakona o Ustavnem sodišču (Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo in 109/12 – v nadaljevanju ZUstS) vsi zdravstveni delavci oziroma zdravniki ne glede na pravno podlago opravljanja njihove dejavnosti, to je bodisi kot samozaposleni zasebni zdravniki bodisi kot zaposleni pri izvajalcu zdravstvene dejavnosti bodisi na podlagi pogodb civilnega prava. Velikemu številu zdravnikov, ki ne izpolnjujejo pogojev za odgovornega nosilca zdravstvene dejavnosti iz petega odstavka 3.a člena ZZDej, naj bi bila ogrožena možnost ohranitve zaposlitve. Poleg tega naj bi izpodbijana ureditev zmanjševala možnost zaposlovanja mladim zdravnikom z manj delovnimi izkušnjami in zdravnikom pri manjših izvajalcih zdravstvenih storitev.

2. Predlagatelj izpodbija tudi spremenjeni 53.a člen ZZDej, ki zdravstvenim delavcem, zaposlenim v javnih zdravstvenih zavodih, zaostruje pogoje za opravljanje zdravstvenih storitev pri drugem izvajalcu zdravstvene dejavnosti oziroma samostojno – kot izvajalec zdravstvene dejavnosti. Navaja, da bo zdravstveni delavec zaradi kršitve te določbe izgubil zaposlitev in istočasno odgovarjal za prekršek.

B. – I.

3. Reprezentativni sindikat za območje države za posamezno dejavnost ali poklic lahko na podlagi enajste alineje prvega odstavka 23.a člena ZUstS začne postopek za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa le v primeru, če so ogrožene pravice delavcev. Zahtevo za oceno ustavnosti oziroma zakonitosti predpisa torej lahko vloži sindikat kot predlagatelj, če izpolnjuje oba procesna pogoja: reprezentativnost in ogroženost pravic delavcev.

4. Predlagatelj je izkazal prvi zakonski pogoj. Je reprezentativni sindikat v dejavnosti. Za izpolnitev drugega pogoja pa mora predlagatelj izkazati, da izpodbijana ureditev ogroža pravice delavcev. Skladno z ustaljeno ustavnosodno presojo je predlagateljeva pravica, da vloži zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisa, omejena na pravico do izpodbijanja tistih predpisov, ki neposredno prizadenejo delovnopравни in s tem povezan socialni položaj delavcev, katere interese predlagatelj kot reprezentativni sindikat zastopa in predstavlja.¹ Gre za osebe s sklenjeno pogodbo o zaposlitvi, katerim je v pravnem redu zagotovljeno posebno delovnopravno varstvo zaradi njihovega odvisnega in drugemu subjektu podrejenega položaja.

¹ Primerjaj sklepe Ustavnega sodišča št. U-I-74/13 z dne 11. 4. 2013 (4. točka obrazložitve), št. U-I-63/96 z dne 11. 4. 1996 (OdlUS V, 46, 4. točka obrazložitve), št. U-I-181/99 z dne 13. 4. 2000 (OdlUS IX, 91, 3. točka obrazložitve) in št. U-I-80/01 z dne 17. 5. 2001 (OdlUS X, 95, 8. točka obrazložitve).

5. Izpodbijani 3.a, 3.b, 38., 42. in 43. člen ZZDej ter 39. in 41. člen ZZDej-K urejajo pravni položaj izvajalcev zdravstvene dejavnosti, zdravnikov zasebnikov in koncesionarjev – gospodarskih subjektov, ki samostojno nastopajo na trgu in torej zdravstvene dejavnosti ne opravljajo v odvisnem delovnem razmerju. Z navedenimi določbami predvidene spremembe pogojev za opravljanje zdravstvene dejavnosti neposredno ne spreminjajo pravnega položaja in pravic zdravnikov, ki so zaposleni pri njih. Zgolj predvidevanje o tem, kakšne dejanske ekonomske posledice bo imela izpodbijana ureditev in kako bodo ravnali gospodarski subjekti, na katere se izpodbijane določbe nanašajo (morebitna odpuščanja in nove zaposlitve), ne zadostuje za ugotovitev, da so z izpodbijanimi določbami 3.a, 3.b, 38., 42. in 43. člena ZZDej ter 39. in 41. člena ZZDej-K ogrožene pravice delavcev v smislu enajste alineje prvega odstavka 23.a člena ZUstS. Zato je Ustavno sodišče zahtevo v tem delu zavrglo (1. točka izreka).

B. – II.

6. Ureditev konkurenčne prepovedi iz izpodbijanega 53.a člena ZZDej ureja pravni položaj zaposlenih zdravnikov (delavcev). V tem delu zahteve je procesna predpostavka iz enajste alineje prvega odstavka 23.a člena ZUstS izpolnjena. Zato je moralo Ustavno sodišče najprej odločiti o predlogu predlagatelja za zadržanje izvrševanja izpodbijane določbe. Po prvem odstavku 39. člena ZUstS sme Ustavno sodišče do končne odločitve v celoti ali delno zadržati izvršitev zakona, če bi zaradi njegovega izvrševanja lahko nastale težko popravljive škodljive posledice. Na predlagatelju je breme zatrjevanja in izkazovanja možnosti nastanka težko popravljivih škodljivih posledic.

7. Predlagatelj v utemeljitev predloga za zadržanje izvrševanja izpodbijanega 53.a člena ZZDej navaja, da bo zdravstveni delavec, ki bo kršil konkurenčno prepoved iz 53.a člena ZZDej, lahko podvržen izgubi zaposlitve² in prekrškovnim sankcijam.³ V zvezi s tem ni navedel nobenih konkretnih podatkov, iz katerih bi bilo razvidno, da že obstajajo primeri zdravstvenih delavcev, ki jih je ali bi jih lahko prizadelo izvrševanje določb izpodbijanega 53.a člena ZZDej na zatrjevani način. Predlagatelj torej ni izkazal možnosti nastanka težko popravljivih škodljivih posledic, ki jih zatrjuje.

8. Ker niso izpolnjeni pogoji iz prvega odstavka 39. člena ZUstS, je Ustavno sodišče predlog za zadržanje izvrševanja 53.a člena ZZDej zavrnilo (2. točka izreka).

C.

² Tretji odstavek izpodbijanega 53.a člena ZZDej.

³ Četrta alineja prvega odstavka 89. člena ZZDej.

9. Ustavno sodišče je sprejelo ta sklep na podlagi prvega odstavka 25. člena in drugega odstavka 39. člena ZUstS ter prve alineje tretjega odstavka 46. člena Poslovnika Ustavnega sodišča (Uradni list RS, št. 86/07, 54/10, 56/11 in 70/17) v sestavi: predsednica dr. Jadranka Sovdat ter sodnice in sodniki dr. Matej Accetto, dr. Dunja Jadek Pensa, DDr. Klemen Jaklič, dr. Rajko Knez, dr. Etelka Korpič – Horvat, dr. Špelca Mežnar in Marko Šorli. Sklep je sprejelo soglasno.

dr. Jadranka Sovdat
Predsednica